

ANMELDELSER

Vår Fågelvärld. Aarg. 4, 1945, Nr. 1. — Paa et den 16. Januar 1945 i Stockholm afholdt Møde stiftedes SVERIGES ORNITOLOGISKA FÖRENING. Det hidtil udkomne 1. Hefte af Foreningens Tidsskrift indledes med en Redegørelse for Foreningens Program og Stiftelse, hvoraf det bl. a. fremgaar, at den tidligere Fuglesektion inden for den svenske Naturfredningsforening er blevet opløst, og at dennes Tidsskrift „Vår Fågelvärld“ fortsætter som Organ for den nystiftede Forening. Da Tidsskriftet udgives af samme Redaktør, Hr. ULF BERGSTRÖM, og efter de samme Grundprincipper som hidtil, fortsættes der med 4. Aargang, idet der allerede foreligger 3 Aargange (1942—44) af dette. Foreningens Program gaar først og fremmest ud paa at udbrede Interessen for Kendskabet til Fuglene samt at virke for Beskyttelse af den svenske Fuglefauna. Dette søges opnaaet ved Udgivelse af „Vår Fågelvärld“, ved Afholdelse af Møder og Ekskursioner samt ved Oprettelse af et Bibliotek. Yderligere skal der et eller flere Steder i Sverige søges oprettet Stationer til Iagttagelse af Fugletrækket, Udførelse af Ringmærkning m. v.

Det foreliggende Hefte indeholder iøvrigt følgende større Artikler: S. DURANGO: Om større hackspettens, *Dryobates m. major* (L.), häckningsbiologi, LARS FAXÉN: Invasionen av tallbit (*Pinicola enucleator* L.) vintern 1942-43 og LARS v. HAARTMAN: Några fall av polygami hos svart och vita flugsnappare (*Muscicapa h. hypoleuca* Pall.) samt en Oversigt over svensk Fuglelitteratur 1944, udarbejdet af Tidsskriftets Redaktør. Yderligere findes en Del mindre Meddelelser samt Foreningsmeddelelser. Af de sidstnævnte ses det bl. a., at der inden for Foreningen er nedsat et særligt Arbejdsudvalg for det sydlige Sverige med Hovedsæde i Lund. Dette Afsnit indeholder ogsaa Opraab fra en Række Ornitologer om Assistance ved disses forskellige Undersøgelser over visse Fugles Forekomst og Udbredelse, deres Yngleforhold, lokalfaunistiske Oplysninger etc., hvad der er et synligt Bevis for, at der blandt svenske Ornitologer arbejdes energisk paa mange forskellige Opgaver.

At danske Fuglevenner med den største Glæde og Interesse hilser Stiftelsen af den svenske Forening, fremgaar af, at ikke mindre end et halvt Hundrede Medlemmer her fra Landet allerede har tilsluttet sig SVERIGES ORNITOLOGISKA FÖRENING, og der er derfor et grundet Haab om, at der fremtidig kan blive et godt og frugtbart Samarbejde mellem svenske og danske Ornitologer.

P. J.

FINN SALOMONSEN: The Atlantic Alcidae. The seasonal and geographical variation of the Auks inhabiting the Atlantic Ocean and the adjacent waters. Meddelande från Göteborgs Musei zoologiska afdeling, 108. (Göteborgs Kungl. Vetenskaps- och vitterhets-samhälles handlingar, 6. följden, ser. B, bd. 3, n:o 5). — — En smukt gennemarbejdet Afhandling om samtlige Alkefugle i Atlanterhavet med tilstedende Farvande.

Efter et Forord gaar Forf. over til at behandle de enkelte Former, der hver især har været gjort til Genstand for meget grundige morfologiske Studier. Raceforholdene er indgaaende undersøgt, og flere nye Underarter er beskrevet. For Tejstens Vedkommende omtales 2 nybenævnte Former: *Cephus grylle atlantis*, der ruger paa Kattegatsøerne, i Norge, Storbritanien og en Del af Nordamerikas Østkyst, og *C. g. ultimus*,

der yngler i Nordvestgrønland og paa de arktisk-kanadiske Øer. Af andre Former, man maa regne med efter denne Afhandling, skal nævnes: *Cephus grylle faeroeensis* Br. fra Færøerne, *C. g. arcticus* (Br.) fra Sydvestgrønland og Labrador, *Alca torda pica* L. fra Norge, den russiske Ishavskyst, Grønland og det østlige Kanada og *A. t. islandica* Br., der ruger paa Island, Færøerne og de Britiske Øer; TICEHURST'S *Alca torda britannica* bliver herefter Synonym.

Fældningsforholdene behandles indgaaende og illustreres flere Steder ved Hjælp af Diagrammer og Fotografier.

For Fuldstændigheds Skyld omtales de i Stillehavet forekommende Underarter af Langnæbbet og Kortnæbbet Lomvie samt Tejste, og til Slut nævnes ganske kort 4 pacifiske Arter, der har vist sig som tilfældige Gæster i Atlanterhavet.

LØPP.

H. N. SOUTHERN and E. C. R. REEVE: Quantitative Studies in the Geographical Variation of Birds. The Common Guillemot (*Uria aalge* Pont.). Proceedings of the Zoological Society of London, 1941, Vol. 111, Ser. A, p. 255. — Det har længe været kendt, at Ringlomvien (*Uria aalge* mut. *ringvia*) optraadte i meget varierende Antal paa Lomviens forskellige Ynglepladser. Saaledes udgør den paa Græsholm ved Bornholm kun ca. 1 % af Bestanden, mens den andre Steder kan være talrigere end den „rigtige“ Lomvie, eller omvendt helt kan mangle. Forholdet mellem Ringlomvien og den normale Fase har i flere Aar beskæftiget de engelske Ornithologer, der gennem storstiledede og meget nøjagtige Optællinger har forsøgt at fastslaa visse Regler for disse Fugles geografiske Variation. Undersøgelserne, der er foretaget af „The British Trust for Ornithology“, har ikke blot været indskrænket til Storbritannien, men en Række udsendte Ornithologer har foretaget Optællinger paa Færøerne, Island, Nord-Norge og Bjørne Ø. En hel Del Afhandlinger har efterhaanden set Lyset om disse Spørgsmaal; det foreliggende danner Undersøgelsernes Afslutning. Som Hovedresultat viste sig, at Ringlomvien procentuelt tager til fra Syd til Nord; den mangler komplet i Portugal, stiger fra Bretagne til Shetlandsøerne fra 0.1 til ca. 25 % og naar i Nord-Norge og paa Bjørneøen over 50 % af den optalte Bestand. For en saadan procentuel Forskydning af en Variant, der afviger ved en eller anden maaelig Karakter, har den bekendte Biolog JULIAN HUXLEY foreslaaet Betegnelsen „cline“ (paa Dansk vel bedst „Klinal“ eller „Klin“). Som paa de britiske Øer findes utvivlsomt ogsaa i Skandinavien en tydelig Klinal, da vi som sagt paa Græsholm har 1 %, i Nord-Norge 50 % Ringlomvier. At undersøge dette vilde være en taknemmelig Opgave for de norske Ornithologer; allerede i 1933 opfordrede Ref. dertil (i Norsk Ornith. Tidsskr.).

F. S.

H. N. SOUTHERN: The two Phases of *Stercorarius parasiticus* (Linnaeus). The Ibis, Vol. 85, 1943, p. 443. Id.: Dimorphism in *Stercorarius pomarinus* (Temminck). The Ibis, Vol. 86, 1944, p. 1. — Paa samme Maade som Ringlomvien (omtalt ovenfor) behandles i disse Afhandlinger Kjøverne, der som bekendt ogsaa er dimorfe. Hos Mellemkjøven og den Almindelige Kjøve bestaar Bestandene af mørke og lyse Individuer. Mens hos Mellemkjøven det procentuelle Forhold mellem de to Faser overalt synes at være temmelig ens (den mørke Fase udgør ca. 5—20 % af Bestandene), findes hos den alm. Kjøve en stærk geografisk Variation,

under Dannelse af en Klinal, der strækker sig fra Syd til Nord. Fra England til det mellemste Skandinavien og Island findes under 25 % af den lyse Form, mod Nord til Murmankysten og det sydlige Grønland 50 % og Nord derfor 75 %, indtil den lyse Form højst mod Nord (f. Eks. paa Spitsbergen) faktisk er eneherkende. I Afhandlingen diskuteres forskellige Faktorer, der kan have været medvirkende ved Fordelingen af de to Mutanter, og der sammenlignes ogsaa med en Række andre Fugle, Pattedyr og Insekter, der fremviser en lignende Polymorfi.

Disse Undersøgelser, der sikkert bliver fortsat med andre Fuglegrupper, er meget betydningsfulde. Dannelsen af arvelige Faser maa i mange Tilfælde betragtes som en begyndende Artsdannelse og har derfor overordentlig stor teoretisk Interesse.

F. S.

H. F. WITHERBY, F. C. R. JOURDAIN, N. F. TICEHURST and B. W. TUCKER: *The Handbook of British Birds*, Vol. IV, 1940, & Vol. V, 1941. Vol. IV udgivet i 2den revideret Udgave 1943. Witherby, London. Pris: 30 Sh. pr. Bind; alle 5 Bind samlet 6 Lst. — — Af dette vigtige Værk, hvis tidligere Bind detailleret er anmeldt her i Tidsskriftet (Bind III i D. O. F. T. 1939, p. 215), er de to sidste Bind nu udkommet, trods Krigsaarene i det samme gedigne Udstyr som de foregaaende. De første 4 Bind er desuden udgivet i en 2den forøget Udgave. Med dette Standardværk besidder Storbritanien blandt alle Lande langt den bedste Haandbog over sin Fugleverden, med originale, yderst grundige Beskrivelser, paalidelig og fyldig i alle Enkeltheder, godt og praktisk disponeret og fuldt moderne paa alle Omraader, et Forbillede for sine Efterfølgere. Under Krigen er Hovedredaktøren, Witherby, og Jourdain, der ogsaa var Medforfatter ved Forløberen "A Practical Handbook of British Birds" (1920—24), begge afgaaet ved Døden, men Witherby opnaaede at se dette sit Hovedværk afsluttet. Saasnat Forholdene tillader det, vil de to resterende Bind indgaa i D. O. F.s Bibliotek.

F. S.

K. WILLIAMSON: *Field-Notes on Non-Resident Birds in the Torshavn District of Streymoy, Faeroe Islands*. *The Ibis* 1943, p. 326. — — Forfatteren havde Lejlighed til at opholde sig i Thorshavn paa Færøerne fra September 1941 til December 1942 og omtaler i denne Afhandling sine Iagttagelser over Stedets Trækfugle og tilfældige Gæster. Af særligt bemærkelsesværdige Forekomster skal nævnes: Høgesanger (*Sylvia nisoria*) 3 Stkr. set 7. 9. 1942, Havesanger (*S. borin*) en set 9. 10. 1942, Kortnæbbet Sædgaas (*Anser fabalis brachyrhynchus*) en set 6. 10. 1942, Troldand (*Aythya fuligula*) en Flok i Toftavatn 27.-28. 4. 1942.

F. S.

SVERIGES NATUR. Svenska Naturskyddsföreningens Årsbok 1945, 36:e Årg. Stockholm. — — Som sædvanligt er den svenske Naturfredningsforenings Aarsskrift et meget smukt Hefte med et righoldigt fotografisk Billedmateriale og trykt paa godt Papir, et Særsyn i vore Dage. Fugleverdenen er denne Gang blevet Stedbarn, der er ingen egentlige ornithologiske Artikler, men Naturen bestaar jo ogsaa af andet end Fugle. Et vigtigt Bidrag er ERIK ROSENBERGS Udredning om Svømmeændernes Tilbagegang i Sverige. Han plæderer for en Ændring af Jagttidens Begyndelse fra 1. til 21. August og faar Medhold i sin Opfattelse af en Række Jagtekspertes, der er anmodet om at kommentere hans Udtalelser. Som bekendt har det samme Problem været optaget til Drøftelse i danske Jagtkredse i de sidste Aar.

F. S.